

פרשת כי תבוא

הכרת טובה - מיסודות עבודת ה'

ייולקחת מראשית כל פרי האדמה" (כו, ב)

"בראשית ברא - בזכות ביכורים שנקראו ראשית נברא העולם" (מדרש רבה, בראשית).

מהר"ם אלשי"ך תמה על מה ששנינו במסכת ביכורים שכל בעלי אומנויות עומדים בפני מביאי ביכורים ושואלים בשלומם וזאת, אף על פי ששאלת שלום אסורה לפועל השכור לבעל הבית משום גזל, כאו התירו משום חביבות מצוות ביכורים. מהו ייחודה של מצוה זו?

ליישוב שאלתו הוא מקדים שהחובה להכיר טובה הינה מיסודות עבודת הבורא. הקב"ה משפיע על האדם רוב טובה, חיים, מזון ועוד ועוד, וחייב האדם להכיר בטובתו של מקום ובכך ניכרת מדרגתו שכן עדין הנפש יתבונן תמיד ויבחין מי הוא זה שהשפיע עליו את כל הטוב ויודה לקב"ה, ולעומתו מי שנפשו גסה לא יכיר ולא יודה בטובתו של הקב"ה.

הגר"י ניימן זצ"ל המביא דברים אלה בספרו "דרכי מוסר", מוסיף ומביא מה שכתב הרמב"ן בפרשת האזינו ש"עם נבל ולא חכם" - אלו האפיקורסים. וביאר הג"ר משה רוזנשטיין זצ"ל מדוע נקרא האפיקורס נבל, לפי שאינו מכיר בטובת הקב"ה. משל לאדם שנזדמן לבית חברו ואוכל ושותה ונהנה מטובתו של חברו, ומסרב להכיר בטובה שעשה עמו בעל הבית. אדם זה בשם יינבל" יכונה. מכאן קצרה הדרך לאפיקורסות, שהרי אמרו רז"ל כל מי שאינו מכיר בטובתו של חברו, סוף שאינו מכיר בטובתו של מקום. גס הרוח שאין בו המידה של הכרת טובה, לא יכיר לעולם בטובה שמקבל מאת ה'. הכרת טובה היתה, כידוע, הסיבה לכך שאת היאור הכה אהרן ולא משה, לפי שמשא חייב היה להכיר טובה ליאור שהגין עליו בקטנותו. ואם לדומם חייבים הכרת טובה קל וחומר לאדם, ועל אחת כמה וכמה לקב"ה!

לפיכך הפליגה התורה בחשיבות המצוה של הבאת ביכורים ובגללה בטלו פועלים ממלאכתם, לפי שבזה מכיר האדם בטובת הקב"ה עליו, שהשפיע ברכה באדמתו, ומאיתו יתברך כל אשר יש לו. אפילו מי שיש לו חיטה אחת בלבד מביא ביכורים כדי להביע בכך הכרת טובה למי שנתן לו כל טוב. כדאי איפוא היה שייברא העולם כולו בזכות ביכורים. (לקח טוב)

"היום הזה ד' אלוקיך מצוך לעשות החוקים האלה ואת המשפטים ושמרת אותם בכל לבבך ובכל נפשך" [פרק כו' פסוק טז]

מסופר על הג"ר בצלאל מוויילנא שהשבח הגדול שסיפרו עליו שהוא השקיע 7 חודשים מזמנו באיטליה, כדי לברר על כשרות האתרוגים שם. הבה נתבונן: כדי להגיע לאיטליה השקיע אותו גאון לא רק כסף וטרחא אלא גם את כל התורה שלו. שהרי בגלל טלטולי הדרך נבצר ממנו ללמוד ורואים מכאן כמה השתדל כדי לברר הלכה. כמו שכתוב לנו בפסוק: ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך

"ויבוא עליך כל הברכות האלה והשגך כי תשמע בקול ד' אלוקיך" (פרק כ"ח פסוק ב')

הרב אהרון חיים נשרי סיפר שבהיותו בבית הוריו בחיפה בחג הפסח תש"ס ניכנס ילד לבית הכנסת והצביע על סוכריה שקיבל בזה הרגע מאדם שהסתובב מחוץ לבית הכנסת ושאל את אביו האם הסוכריה כשרה האבא מביט בסוכריה וליבו מחסיר פעימה סוכריה זו לא היתה אלא ... כדור רעל בו משתמשים נגד העש -תולעת הספרים ועל העטיפה היה מצויין במפורש שמדובר ברעל של ממש. והילד ניצל בגלל שהקפיד וברר אצל אביו מהו ההכשר.

שבת שלום!